

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5:20, za pol leta K 2:60, za četrt leta K 1:30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljalve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Japonska in Rusija.

Imperialistiška nasprotstva tudi med vojno ne prenehajo in ne opuste jih niti zvezane države. Najboljši dokaz za resničnost te trditve je, da je v sedanji svetovni vojni se pojavljajoče združenje držav le posamezen slučaj izmed neštevilnih kapitalistiških nasprotstev.

Dočim se tukaj bore države in ljudstva divje med seboj, dela kapitalistiška Japonska tiho in zahrbtno za povečanje svoje oblasti. Japonska se je leta 1906. drugače družila v boju proti Rusiji: z Anglijo, sedanjo rusko zaveznico, ker je bil tudi namen Anglije, da oslabi vpliv Rusije v Aziji, pri čemer je Japonska dobila velik kos zemlje na izhodni azijski celini. Ob pričetku svetovne vojne je imela Japonska zopet zaradi drugačne konstelacije dobiček. Anglija je hotela spraviti Nemčijo ob kolonije v Aziji in Japonska je pomagala. Anglija je pomagala Japonski od leta 1904. do 1906. pridobiti Korejo in velik kos Mandžurije, sedaj pa ji je naklonila nemško naselbino Tsingtau in gospodarski vpliv v kitajski provinciji Šantung. Kapitalizem je pa požrešnejši, čim več dobi. Zaraditega so poskusili Japonci si popolnoma podrediti Kitajsko. V prvi vrsti hrepeni Japonska po kitajskih premogovnikih in železovih rudnikih na severnem Kitajskem; to je Japonska dosegla z osvojitvijo Kiavčava. Dalje je hotela Japonska sama dobiti popoln vpliv na Kitajsko ter jo napraviti za nekako vazalno državo in angleški ter ameriški vpliv v izhodni Aziji in v južnem morju popolnoma izpodrinuti. Proti temu stremljenju Japonske je nastopila Kitajska sama ter si pridobila potom kitajske diplomacije angleško pomoč, kajti Angliji pač ne more biti vseeno ali se izpolnijo japonske želje ali ne, ker ima pač tudi sama na južnem Kitajskem kraje, v katerih si hoče ohraniti svoj vpliv. Tako je nastalo nasprotje med obema ljubima zaveznicama Japonsko in Anglijo, kakršnih nasprotij se bo med zavezniki pojavilo še več. Angliji se je za sedaj res posrečilo, da je ukrotila japonsko poželjivost.

Japonska pa s tem še ni opustila svojih namenov. Japonska vojaška stranka želi pridobiti rodovitno južno Kitajsko, in da bi se tam mogla z uspehom boriti proti ljubi zaveznici Angliji, skuša pridobiti prijateljstvo Rusije, da bi se ji ne trebalo obenem boriti na dve strani ter imela zavarovan hrbet proti severu. Enako se pa boji tudi ta skupina, da bi si Nemčija pridobila vpliv na Kitajskem po vojni. Končno meni japonska kapitalistiška buržoazija, da bo pridobila potom tesnejega prijateljstva s to državo trg za svoje blago v azijski Rusiji.

Rusija pa zaradi vojne ne more drugače ravnati, nego da se zveže z Japonci. Rusija hoče dobiti Dardanele in zahteva v ta namen japonsko pomoč. Tej stari svoji želji na ljubo rada opusti marsikatero nade in želje, ki jih ima v izhodni Aziji. In tukaj se zopet pojavlja nasprotstvo med interesi Rusije in Anglije, ker Angleži nikakor ne marajo, da bi bili Rusi

edini gospodarji Dardanel. Zaradi tega ne bi bilo prav nič čudno, če bi nastala sredi sedanje vojne, v kateri se vojskujeta Anglija in Rusija skupaj proti tretji državi, nova zveza, ki bi bila naperjena od Rusije proti Angliji ter bi nosila kali bodoče vojne med tema dvema zaveznicama.

Novo odredbe proti oderuštvo z živili.

»Wiener Zeitung« prinaša novo cesarsko naredbo o preskrbi prebivalstva z neutrpljivimi potrebščinami. Nova naredba primerno izpopolnjuje cesarsko naredbo z dne 1. avgusta 1914.

Da se bo bolj uspešno dalo nastopiti proti nepoštenemu delovanju oderuhov z živili, daje nova cesarska naredba pravico razlastitve vsakdanjih potrebščin tudi okrajem in deželam — dosedaj so imele to pravico samo občine — in poleg tega sme notranji minister dati tako pravico tudi vojnopoštnemu zavodu ali drugim zavodom in podjetjem, ki v javnem interesu skrbijo za preskrbo, da v slučaju potrebe potom deželne vlade vzamejo producentom ali trgovcem njihove zaloge s silo.

Odškodnina se ne bo več določala po navadni vrednosti, ampak po primerni ceni. Če se ne bo dala ta oškodnina določiti mirnim putem, jo bo določilo okrajno sodišče v izvenspornem postopanju.

Nadalje določa cesarska naredba, da mora ne samo trgovec, ampak vsakdo, kdor obrtoma ali na trgu prodaja živila, na dobro vidnem mestu z dobro čitljivimi znaki označiti ceno posameznih živil po kakovosti in množini. Prodajalcem pa se nalaga obveznost, da morajo dovoliti brezplačno uporabo svojih vozov, da kipec še enkrat pretehta kupljeno blago.

Naredba je stopila v veljavo z 11. avg. Za prestopke so določene občutne kazni, pri oteževalnih okoliščinah do 5000 kron ali 6 mesecev zapora. Lahko se tudi izreče zaseženje blaga in izguba obrtne pravice.

Da se zagotovi tržni promet in pošiljanje blaga na trg, postavlja naredba pod kaznen vse spletke, ki nameravajo zmanjšati na trgu ponudbo. Posebno pa je trgovcem prepovedano, da bi od človeka, ki nese vsakdanja živila na trg, pokupili to blago še na potu ali pred uradno določeno tržno uro. Tako stavi tudi § 17. pod kaznen vsak dogovor, da bo kdo z drugimi vred zahteval pretirane cene.

Skušnja je pokazala, da tudi kupci lahko poženejo cene kvišku. Zato je javnost večkrat zahtevala, da naj se kaznuje tudi tistega, ki pretirano ceno plača. § 16. nove naredbe kaznuje trgovca, ki pri nakupovanju na trgih, na cesti ali od hiše do hiše ponuja nad zahtevano ceno ali, če se ne zahteva določena cena, ponuja nad dosedaj navadno ceno, da si s tem pridobi blago ali pa kako prednost za bodoče nakupovanje. Katero ceno se mora smatrati za navadno, to je treba presojati po krajevnih razmerah.

Angleški rudarji in vojna.

Poročali smo že o bojih angleških rudarjev, toda, ker prinaša sedaj »Glück Auf« obširneje poročilo, ga podajemo tudi mi, in sicer zlasti zaradi tega, ker so ti boji jako značilni za angleške razmere. »Glück Auf« pravi:

Množice rudniškega delavstva v Južnem Valesu so se pripravljale na velikanško stavko.

Že pred mnogimi tedni so jeli zastopniki rudarjev vseh premogovnih revirjev v Južnem Valesu obravnavati z največjimi rudniškimi družbami in so zahtevali znatno zvišanje mezde. Obstoječa pogodba med družbami in rudarji je potekla že meseca marca in ker je draginja živil od početka vojne izredno naraščala, so rudarji stavili tudi draginji primerne zahteve.

Angleška vlada je vedela, da, če bi jeli rudarji stavkati, ne bi mogla dobiti potrebne municije in zaraditega je skušala rudarje pridobiti s tem, da jih je izvzela iz municijskega zakona, to je rudarjev vlada ni »rekvirirala«. Obenem je pregovorila vlada rudarje, da so delo nadaljevali do 15. julija in porabili ta čas za obravnave z rudniškimi družbami.

Angleška vlada je vpoštevala važnost premogarskih delavcev v Južnem Valesu od vsega početka. S popustljivostjo jih je hotela pridobiti in jim priznala znatno olajšavo, da so bili izvzeti iz nasilnega municijskega zakona.

Angleška vlada je apelirala na njih patriotizem in požrtvovalnost. Toda rudarji v Južnem Valesu so bili previdni ter se niso vdali, da bi sklenili daljšo pogodbo. Izvolili so način sprotih dnevni dogovorov. Med tem pa naj bi se nadaljevala pogajanja med rudarji, zastopniki delodajalcev in vlado do povoljnega sklepa pogodbe. Kmalu so pa rudarji uvideli, da jim bo mogoče doseči svoje zahteve le s stavko. Angleška vlada je imela samo en uspešen izhod: Dovolitev zahtev. Munijski zakon postavlja stare tradicionalne svoboščine popolnoma na glavo, vklepa prostega in prosto se gibajočega angleškega delavca v neznošen jarem, uničuje popolnoma pravice strokovnih organizacij in odpravlja pravico stavke v tako sumljivi obliki, da so moralj rudarji Južnega Valesa, ki še niso bili podrejeni temu zakonu, z ogorčenjem misliti na razvoj stvari in z vsemi pomočki, ki so jih imeli, se upirati popolnemu podjarmljenju.

Sklicali so zastopnike rudarjev dne 13. julija v Cardiff, da so končno sklepali o tem. Na zbor je prišlo 300 delavskih zastopnikov, ki so zastopali 155.493 rudarjev, to je okolo 65 odstotkov rudarjev v celem revirju.

Velika večina zborovalcev je odklonila predlog izvrševalnega odbora, da naj se delo nadaljuje med obravnavami z vlado. Še večja večina je zavrgla predlog, da bi se izvedlo poimensko glasovanje med delavci. Listi so poročali, da zbor ne odneha od svojih prejšnjih sklepov. Konferenca se je razšla, ne da bi določila, kdaj se snide konferenca zopet.

Štirinajstdnevna doba vsakdanjih delovnih kontraktov, ki je bila dovoljena za čas pogajanj, je minila, in rudarji Južnega Valesa niso imeli nikakršne obveze na pram rudniškim posestnikom več.

Vest o sklepih rudarjev v Južnem Valesu je napravila silen strah. Listi so pisali vprek, da so voditelji izgubili vajeti in oblast nad delavci. Računali so s tem, da se bo preprečila stavka, če se razširi municijski zakon tudi na rudarje.

In angleški minister Lloyd Georges napove sedaj vojno rudarjem v Južnem Valesu. Izšla je kraljeva naredba, ki je uvrstila stavko v premogovnem okrožju v Južnem Valesu med prestopke zakona. Od trenutka, ko je izšla kraljeva naredba, bi bili rudarji enako obsojeni kakor drugi delavci, ki so podrejeni prisiljevalnim določbam municijskega zakona. 156.000 rudarjev sklene v Cardiffu stavko in minister Lloyd Georges jim napove boj na nož. Taka je stvar. Neverojetno je, da bi mogla vlada izpolniti zahteve delavstva, neverojetno je pa tudi, da se bodo delavci uklonili odredbenim potom uveljavljenim prisilnim pomočkom. Prav delavstvo v Južnem Valesu je bilo zaradi dogodkov v zadnjih mesecih skrajno razburjeno in bi se bilo uprlo nasilstvu le še odločneje. Ali se naj upa Lloyd Georges streljati na rudarje v Južnem Valesu? Ali bi to koristilo nabavljanju municije? Ako pa ne bo rabil nasilstva, bodo rudarji stavkali in izdelovanje municije bo kar najbolj ogroženo; najmočnejšo delavsko organizacijo na svetu, katere tradicije sezajo stoletja v minolost ugonobiti, 156.000 dobro organiziranih angleških rudarjev oropati pravice do stavke, je pa tudi za angleško vlado trd oreh, ki ji lahko skrha nje stare zobe. Vlada je končno spoznala situacijo.

Sijajna zmaga rudarjev v Južnem Valesu.

Zadnje dni tedna pred štirinajstim dnevi se je končal velikanski boj med rudarji Južnega Valesa in njih delodajalci. Vlada je uvidela, da si rudarji ne puste poslabšati svojih mezdnih razmer niti z nasilnimi pomočki ter je zaraditega pritisnila na rudniške posestnike, da so priznali zahtevane koncesije.

Obe glavni zahtevi sta bili dovoljeni, in sicer: zahtevano zvišanje mezde in zagotovilo, da ne sme biti nihče odpuščen v zmislu novih vojnih zakonov.

Dovoljeno zvišanje znaša 50% temeljnih mezd iz leta 1879. in 10% minimalne doklade k novi temeljni plači; dalje plačilo za šesti dan nočnim delavcem, ki delajo samo pet dni, in so imeli doslej 45% doklado. Pogodba velja za delavce na dnevu in vse zvezne člane. Pogodba velja še pol leta po sklepu vojne in se sme potem odpovedati le četrtletno. Varuje tudi proti kaznim, kar jamči, da se opusti preganjanje rudarjev, in prepreča, da bi se porabljal uvedeni municijski zakon proti rudarjem. Zadnji paragraf pogodbe pravi, da naj se potrudita obe stranki ob sedanjih nacionalni zadregi, da pospešita produkcijo premoga.

Mezda se dviga skoro avtomatiško z vsakim zvišanjem premogovnih cen.

Te uspehe so dosegli angleški rudarji potom pogajanj, ki so jih vodili potom svoje organizacije z vso odločnostjo.

Ne vse v gimnazijo!

Naučno ministrstvo je ravnokar izdalo na deželne šolske svete primerno svarilo, katero naj tudi naša javnost dobro posluša. Ministrstvo pravi, da so naše srednje šole, gimnazije in realke prenapolnjene, iz njih dobivamo preveč ljudi, za katere ni kruha, nasprotno pa manjka strokovno izšolanih ljudi v praktičnih po-

klicih. V šolskem letu 1913./14. smo imeli 517 gimnazij in realk s 154.882 učenci in 5871 gimnazistkami. Število zavodov in učencev se je v zadnjih 30. letih podvojilo, kar pa ne odgovarja kulturnim in gospodarskim razmeram. Od 20.000 gimnazijcev in 10.000 realcev v prvem razredu jih naredi vsako leto maturo kakih 7500 gimnazijcev in okoli 4000 realcev, kateri potem silijo na visoko šolo ali v poklice, za katere se zahteva srednješolska izobrazba. Prav zelo bi se motil, kdor bi mislil, da bodo državni in nedržavni uradi stalno rabili vedno več osebja. Ravno nasprotno, število uradništva se bo omejilo. Po vojski bo veliko dela ravno v onih poklicih, za katere ni treba visoke ali srednje šole. Zato ministrstvo poziva vse poklicane kroge, naj navajajo mladino bolj v one šole, ki nudijo praktično strokovno izobrazbo. Posebno napačno pa bi bilo mladino zato poslati v srednjo šolo, da bi dobila kako nižjo uradniško službo.

Obisk strokovnih šol zelo zaostaja za srednjimi šolami. V primeri s 50.000 srednješolcev višjih razredov je v letu 1913., bilo na višjih strokovnih šolah samo okoli 15.000 dijakov (na državnih obrtnih šolah 480, na trgovskih akademijah 8000, na poljedelskih in podobnih šolah okoli 2000). V primeri s 100.000 nižjimi srednješolci je obisk na nižjih strokovnih šolah razmeroma premajhen. Zato naj krajevni faktorji v bodoče ne zidajo gimnazij in realk, ampak strokovne šole.

Ministrstvo govori tudi o ženskem šolstvu. Za deklice se je ustanovila primerna šola v obliki dekliških licejev, katere je 1913./14. obiskovalo 11.332 učenk. Deklice na gimnazijah niso imele posebnih uspehov, od 1000 učenk prvega razreda jih pride k maturi komaj 300. Zato ministrstvo posebno priporoča dekliške liceje; kajti zmožne deklice morejo s pridružitvijo realnogimnazijskih višjih razredov tudi na teh zavodih napraviti maturo za visoko šolo.

Ministrstvo naroča, naj šolska vodstva pri sprejemu starše v tem smislu poučujejo in jim dajo primerne svete.

Iz ljubljanske občine.

Iz občinske seje ljubljanske.

V četrtek teden je imel občinski svet ljubljanski sejo, v kateri je bil na razpravi proračun mestnega zaklada, in sicer za dobo od 1. julija 1915 do 30. junija 1916. Druge postavke mestnega proračuna so bile sprejete že na prejšnji seji, mestni zaklad pa je bil odložen predzadnjič z dnevnega reda. O proračunu je poročal podžupan g. dr. Triller. V poročilu je tožil o težkočah in ovirah v mestnem gospodarstvu. Stvarno proračuna ni objasnjal. Predlagal je pokritje nedostatka 50% zvišanje doklad na direktne davke izvzemši osebno dohodnino ter omenjal, da bo ta obremenitev zadela tudi ljubljanska stanovanja, vendar največ za 3% najemnine. Proti zvišanju doklad sta govorila gosp. Lilleg v imenu Sl. L. S. in g. Pammer v imenu nemške stranke. Oba sta tolažila občinski svet, da se neugodno občinsko gospodarstvo izboljša tako, da se bo nedostatek v teku let pokrili iz dohodkov, ki jih bo imela občina. Zlasti je g. Pammer naglašal, da je in bo užitina vir takih dohodkov. Glede draginjske doklade je predlagal poročevalec dr. Triller za mestne uradnike in uslužbence nov kredit 25.000 K, ki ga ni bilo v proračunu, za katerega je pa že preskrbljeno pokritje (Aprovizacija?). Sodrug Mlinar je predlagal, naj se dovoli draginjska doklada k plači, in sicer 20 do 30 odstotkov ter v ta namen predlagal, da se kredit za draginjske

ske doklade zviša vsaj za 10.000 K. (Pripomba: Draginjska doklada je bila predlagana za drugo polovico leta 1915. in bi ta znesek domala zadoščal). Za ta predlog ni glasoval nihče razen predlagalca. Enako je bilo s predlogom glede kredita za umetnike in pisatelje. Za predlog, da se zviša kredit za organizirane brezposelne delavce so glasovali trije občinski svetniki. Proti vsem predlogom je nastopil poročevalec imenom finančnega odseka ter je bil potem proračun mestnega zaklada z večino glasov sprejet.

O draginjskih dokladah.

Po tovarnah, delavnicah in občinah dovoljujejo sedaj draginjske doklade. Večinoma zvišajo prostovoljno ali pa na intervencijo zastopnikov delojemalcev plače za nekaj odstotkov. Običajni povišek je 10 do 20%. Res se to ni zgodilo povsod, toda kjer je le nekaj socialne uvidevnosti in ne preveč zmisla za mezдно odušstvo, se je to zgodilo. Zasebni podjetniki store to iz praktičkih, če že ne iz človekoljubnih namenov; moralna dolžnost bi pa bila to zavodov in javnih korporacij. Vsekakor pa mora biti draginjska doklada primerna, ker ne gre le za ime, marveč za dejansko pomoč. Ljubljanska občina je na primer že drugič dovolila enkratno draginjsko doklado; najprej za prvo polletje, sedaj za drugo. Doklade za prvo polletje so znašale, če jih preračunamo na pol leta 1/2 do 6% plače. Taka draginjska doklada je prej miloščina nego draginjska doklada. Nič primernejša ni zadnjič dovoljena draginjska doklada za drugo polovico leta 1915. Ob predlaganju te draginjske doklade je izjavil poročevalec dr. Triller, da bo to draginjsko doklado oskrbel gospod župan potom aprovizacije. Občinski svet hoče torej dovoljeno draginjsko doklado omejevati na posebne pogoje, ki so podobni kuratorstvu, kljub temu, da ima vsak človek drugačne potrebe in živi v drugačnih razmerah. Po dr. Trillerjevem mnenju je tudi bolj pametno, če se podpore potrebne delavce in druge stanove podpira iz ubožnega sklada, kakor da bi se v ta namen dovolil poseben kredit z ozirom na sedanje razmere. Jako neprijetno tudi dirne človeka, ko čuje v občinskem svetu nasvet, da naj se nedostatek pokrije iz dohodkov užitnine. Torej obremeniti se naj zopet le kupujoče občinstvo, slabše plačevano delavstvo, ki tvori najmanj dve tretjini ljubljanskega prebivalstva. Taka socialna politika ni napredna, ni primerna razmeram, marveč je grobokop zdravega razvoja občinske politike. Davke in doklade se pa predpisuje tam, kjer je denar, zlasti sedaj, ko nekateri precej naglo bogate — zaradi dobre konjunktore.

Draginjska doklada za mestno učiteljstvo ljubljansko.

Občinski svet ljubljanski je sprejel soglasno resolucijo na deželni odbor, da dovoli draginjsko doklado mestnemu učiteljstvu.

Stanovanjska politika v Ljubljani.

Kakor je znano že iz prejšnjih let, je ljubljanski občinski svet napravil stavbinski red, ki prepreča mala stanovanja v mestu. Posledica temu je bila, da so se delavski sloji in malo uradništvo izselili iz Ljubljane v okolico. Če bi bila občina skrbela v mestu za delavska oziroma za mala stanovanja, bi štela danes 15 do 20 tisoč več prebivalcev, konsumenti bi bili ostali v Ljubljani in tudi ljubljansko obrtništvo in trgovstvo bi se bilo bolj razvilo in bi izhajalo še bolj nego izhaja. Povsem razumljivo je, da bi se bila tudi davčna moč povečala znatno. V Ljubljani imamo sedaj mnogo velikih praznih sta-

novanj, ki ne neso nobenih dohodkov občini, vrhutega pa so konsumenti raztrese ni po okoliških občinah. Mesto ima še samo stara mala stanovanja, ki so v zdravstvenem oziru do polovice skrajno neugodna. Momentano se ta greh ne da popraviti, toda treba ga bo popraviti, če hoče občina imeti lepšo bodočnost. Zgodilo bi se bilo to prej zlasti lahko, ker ima Ljubljana jako mnogo pripravnega stavbenega prostora.

Svetovna vojna.

Na italijanskem bojišču se položaj ni spremenil.

Uradni poročili z dne 9. in 10. t. m. pravita:

Včeraj se je nahajal južni del Doberdobske planote na posameznih točkah pod ljutim ognjem topov. Naša artiljerija je uspešno odgovarjala. Tudi pri Plaveh so topovi živalno delovali. Poizkus slabe sovražne pehote, da bi vdrla v našo postojanko pri Zagori, se je izjalovil. Na koroški meji so manjši sovražni oddelki na več točkah brezuspešno napadali. Pred našimi postojankami na sedlu Bladner je pustil sovražnik nad 100 mrtvih.

V tirolskem obmejnem ozemlju je neka naša patrolja na Creste Bianca (ozemlje Christallo) odbila pol sovražne stotnije in ji zadala izdatne izgube, ne da bi bila sama le enega moža izgubila. Zahodno od Daone ob Lavanschu se je bil ponoči na 8. avgusta živahen boj s streljanjem, ki se ga pa na naši strani niso udeležile nobene čete.

Vsakodnevni topovski boji na jugozapadni fronti so trajali tudi včeraj. Na Goriškem in pri Plaveh so se od časa do časa stopnjevali do velike ljutosti. Odbili smo tri italijanske napade na rob Doberdobske planote, ki se razprostira proti zapadu, ter sovražni sunek pri Zagori južnovzhodno Plavi.

Vojni poročevalec »Fremdenblatta« poroča dne 9. avgusta iz vojnoporočevalskega stana: Zadnje dneve so dosegle artiljeristične priprave Italijanov od Gorice do Sosljana na naše višine in ob morskem bregu očitno svoj višek. S poljskimi havbičami, težkimi možnarji in lagunskimi baterijami so obstreljevali od zgodnjega jutra do večernega mraka naše pozicije na robu Doberdobske planote in na »Monte dei sei busi«. Več nameranih zračnih napadov z ekrazitnimi bombami se je izjalovilo radi čuječnosti naših topov za obstreljevanje vodljivih zrakoplovov. Ponočni napadi Italijanov nimajo več enake moči, kakor v drugi bitki ob Soči. Utrujene kolone ne morejo dospeti do naših žičnih ovir, uduši jih že naš stranski artiljerijski ogenj. Dne 6. avgusta so opazili nad italijanskimi četami krožeči poizvedovalni letalci močno gibanje v sovražni fronti za Zagrajem in južno od Zdravščine. Privedena ojačenja so poslali v nočne napade, ali naša infanterija je ob 3. zjutraj po hudih bojih povsod odbila sovražno premoč in prizadela Italijanom najtežje izgube. V noči od 6. na 7. avgusta so porabili Italijani grmenje nevihte in močan dež, da bi prišli neopaženi do naših pozicij na robu Doberdoba in na »Monte dei sei busi«. Takrat je šla v boj infanterija zopet v velikih masah. Ko je neki regiment jurišal, je stal že drugi v rezervi, da stopi na mesto vtrujenih borilcev. Zopet so se izjalovila vsa sovražna podjetja na železnem odporu naših čet.

»Kärntner Tagblatt« poroča: S koroškega bojišča smo doznali 6. avgusta, da je položaj na splošno neizpremenjen. Delovanje italijanskega topništva je bilo zadnje dni živahnejše. Na nekem mestu

naše bojne črte se nam je posrečilo, prizadeti slabejšim sovražnim oddelkom znatno škodo; na nekem drugem mestu se je Italijanom poizkušeni napad z ognjem ponesrečil. Naše topništvo je med drugim doseglo lepe uspehe proti nekemu sovražnemu štabu in proti neki koloni prenosnih živali. Neki naših vrlih patrol se je posrečilo, da je po boju, ki je trajal celo uro, prisilila sovražno patrolo, da se je umaknila. Naša patrola ni imela nobenih izgub.

Neki avstrijski podmorski čoln je dne 5. t. m. potopil italijanski podmorski čoln pri Pelagružu. Italijanski zrakoplov »Città di Jesi«, ki je hotel poleteti čez pristanišče Pulj, so sestrelili s šrapneli, preden je napravil kaj škode.

Italijani so jeli obupavati nad osvojitvijo Gorice in Trsta, zlasti Trsta, ki bi bilo tako silno važno mesto za Italijane.

Ofenziva zveznih armad, ki so jo pričeli pred tremi meseci, se nadaljuje po celi ruski Poljski. Nihče ni pričakoval te velikanske zasnovane akcije, najmanj je pa ententa kdaj mislila, da se bo Rusija, ki jo je ententa komaj pridobila za to svetovno vojno z najlepšimi obljubami končno tako upehala in nje vojaštvo postalo tako nesposobno za vsak odločen odpor. Veliko razočaranje je pripravila Rusija svojim zaveznicam, pa naj se opravičuje to umikanje s strategičnimi ali kakršnimi-koli razlogi.

Rusi so se umaknili iz Varšave, Ivanogoroda, obkoljena je trdnjava Novi Georgjevski pri Varšavi.

Na južnem Poljskem prodirajo čete od Ivanogoroda in Lublina proti severu in izhodu. V tem ozemlju se je vršila zlasti večja bitka pri Lubartovu, kjer so avstrijske čete prodrle rusko bojno črto. Rusi so doživeli tudi v izhodni Galiciji težji poraz. Na južnem Poljskem dosežejo zvezne čete vso črto do reke Bug že te dni.

Tudi armade, ki operirajo na severnem Poljskem v Kurlandiji, so le še 20 kilometrov od Rige, drugi oddelki se pripravljajo na obkolenje Kovna in Vilne in važno rusko opirališče Lomza je že v rokah Nemcev. Prav mogoče je po mnenju angleških listov, da pade Vilna, eventualno tudi Kovno prej nego se Rusi umaknejo. Če se to zgodi, pride velik del ruske armade v jako resen položaj, da se brani dokler se bo mogel ali pa se bo moral vdati. V zadnjih bojih so ujele zopet zvezne čete do 50.000 Rusov.

V Varšavi so uvedli Nemci nemško upravo.

Razna časniška poročila poročajo:

Trdnjava Lomza je v rokah nemške armade. Ta trdnjava je bila zadnja ruska opora na fronti ob Narevu in je bila zavzeta po tri tedne trajajočem boju. Trdnjava Osovice ob reki Bobr se še drži. Rusi so se na fronti Narev-Bohr srdito branili in sicer z namenom, da omogočijo umik svojih čet na srednji Bug. Kakor se poroča iz vojnega poročevalskega stana, so se Rusi še v dosti dobrem redu umaknili. Pri Ostrovu se še upirajo, da omogočijo umik od Varšave prihajajočih zadnjih ruskih čet. Iz vojnega poročevalskega stana javljajo, da so Rusi v dobrem slogu izvedli umikalne manevre od fronte ob Narevu in iz okoliša Varšave, močno pa je njihove račune pokvarilo hitro zavzetje Ivanogoroda. Zmagujoče armade, avstrijske in nemške so prodrle že do sredi operacijskega polja med Brest-Litovskim in Varšavo in so prisilile Ruse, da so v naglici odšli na Brest-Litovsk ter jim odvzeli mnogo vojnega materiala. Zmaga armade nadvojvode Josipa Ferdinanda v

bitki pri Lubartovu-Miechovu je porazila rusko levo krilo, tako da se to ni moglo ustaviti na spodnjem Wieprzu in ob Tysmienici in se je moralo z največjo naglico umakniti proti železniški progi Lukov-Brest-Litovsk. Med Varšavo in zgornjim Bugom operujoče armade so zdaj na potu v ozemlje Brest-Litovsk-Vlodava.

Dalje javljajo iz vojnega poročevalskega stana: Združene armade se znamenito bore. Biti morajo pa še vedno hude boje. Rusi se tudi hrabro bore in zaslužijo z ozirom na težke razmere priznanje. Velikega boja ne bodo odločili lokalni uspehi, ampak strategični uspeh. Pričakujemo izid z zaupanjem, a čuvajmo se fantastičnih načrtov o uničevanju. Vodstvo, armade in dosedanji uspehi dovoljujejo pričakovanje, da bo konec vojne dostojen začetka.

»Daily Express« javlja, da so Rusi pred odhodom iz Varšave na zapadni fronti uničili sto težkih topov, ker je bila njih odpeljava preveč težavna.

Listi poročajo, da je nemško vojaštvo že začelo oblegati Osoviec in da se mu je posrečilo zavojevati utrjene pozicije ob Soso.

Iz Rotterdama poročajo: Pet nemških armadnih zborov je prodrlo do Vilne, kjer so Rusi od treh strani obkoljeni.

Na ruskem bojišču še torej vedno pada velika moralna odločitev, ki utegne spremeniti potek svetovne vojne.

Situacija na francoskem bojišču se ni mnogo spremenila.

Nemški uradni poročili z dne 9. in 12. t. m. pravita:

Dne 9. avgusta. Veliki glavni stan: Ko se je zaznal dan, se je razvil boj pri Hooge zahodno od Yperna.

V Argonih so se izjalovili francoski sunki.

Včeraj zjutraj so bili pri Dannerkirchu in ob Schwarzen See, danes zjutraj pri Ypernu-Gondrexange in pri Harhoney sestreljeni po naših bojnih letalih po eno francosko letalo.

Zadnji dve letali sta pripadali nekemu brodovju, ki je metalo prej bombe na odprto izven operacijskega ozemlja ležeče mesto Saarbrücken in ki ni seveda povzročilo nobene vojaške škode, pač je pa bilo ubitih 9 mirnih meščanov, 26 oseb je bilo ranjenih težko in večje število lahko.

Vzhodno od Ypresa se je močnim angleškim silam posrečilo zasesti zapadni del kraja Hooge.

Francoske razstrelitve min v okolici pristave Beau Sejour v Champagne so bile brezuspešne.

Ko je naša artiljerija dne 30. maja porušila viadukt zapadno od Dammerkircha, so premostili Francozi Largo južno Mansbacha zgradivši izogibno železnico. Pred kratkim dograjeni most je uničila včeraj naša artiljerija s par strelji v polno.

Na južnem robu Hesenskega gozda zapadno od Verduna smo sestrelili francoski privezni balon.

Dne 9. avgusta ob 11. zvečer je metal neki sovražni avijatik bombe na Cadzand na holandskem ozemlju v bližini belgijske meje. Med Bellingenom in Rennweilerjem južno od Mühlheima na Badenskem je moralo neko francosko letalo vsled ognja naših obrambnih topov pristati. Letalca in opazovalca smo ujeli. Pri Pfirtu se je neki sovražni letalec prisiljen od našega obstreljevanja umaknil na švicarsko ozemlje.

Na drugih bojiščih ni posebnih dogodkov. Srbija je nevoljna in oslABLJENA ter

ne ve kje ji bolje kaže. Sploh balkanske države neprestano kupčujejo na vse strani in čakajo, kje bo več dobička. Ententa namerava izvesti večjo akcijo v Mali Aziji proti Turčiji. Zaraditega napove najbrže Italija Turčiji vojno.

Domači pregled.

Za črnovojnike. Črnovojniki, ki so dne 16. avgusta vpoklicani, se opozarjajo, da se imajo pravočasno zglasiti v vojašnici, ker je vsakršna zamuda kazniva. Kdor zamudi več kakor osem dni, je kriv zločina in se kaznuje z ječo, od šest mesecev do dveh let. Manjše zamude pa se kaznujejo z zaporom od enega do treh mesecev. Željam, da bi se prideli h kakemu posebnemu krdelu, je mogoče le tedaj ugoditi, če se črnovojnik točno in pravočasno predstavi oziroma zglesi.

Prodaja sadja na mestni stojnici na Pogačarjevem trgu se prične vsak dan ob osmih, na kar se občinstvo opozarja, da ne bo po nepotrebem cele ure zaman čakalo.

Slučaji kolere v Ljubljani. Potem ko je 26. julija umrl v bolnišnici za na kolero obolele od zunaj pripeljan pešec Karl Steinhorn, je pobrala kolera v isti bolnišnici isti dan honveda Jožefa Hejdu, 7. avgusta pa rezervnega poročnika Henrika Ringswirtha.

Odvetniško pisarno je otvoril g. dr. Arijan Zupančič v Ljubljani, Sodna ulica 11, prvo nadstropje.

Večina tiskaren na Kranjskem je dovolila pomočnistvu in pomožnemu osebju enkratne doklade po 20 do 80 K, oziroma jim dovolila do 10 odstotno povišanje mezd.

Najvišje cene za nadrobno prodajo mesa in špeha. Deželna vlada določa z veljavnostjo za ozemlje deželnega glavnega mesta Ljubljana do preklica za nadrobno prodajo mesa in špeha naslednje najvišje cene za en kilogram: a) Goveje meso in sicer: volovsko meso I. vrste 4 K, volovsko meso II. vrste 3 K 80 vin., meso krav in bikov I. vrste 3 K 60 vin., meso krav in bikov II. vrste 3 K 20 vin., vampi (očiščeni oparjeni) 1 K, pljuča 80 vin.; b) telečje meso in sicer: stegno, hrbet in pleče 3 K 30 vin., vrat in prsa 3 K; c) svijsko meso in sicer: hrbet in stegno 3 K 60 vin., rebra, vrat in pleče 3 K 20 vin., svinjska glava 1 K 60 vin., svinjska pljuča 2 K 40 vin., svinjski parklji 1 K; d) sveži svinjski špeh 3 K 60 vin. — Ako se vrši prodaja tega blaga v prodajalnah ali na stojnicah, morajo imeti obrtniki nabite najvišje cene v svojih prodajalnah, oziroma na stojnicah. Kdor se ne ravna po teh predpisih, bo najstrožje kaznovan po določilih obrtnega reda za vsak posamezen primer z denarno globo do 1000 K ali z zaporom do treh mesecev. Ta razglas je stopil z današnjim dnevom v veljavo.

Cene moke in peciva v Zagrebu. Upravni odbor za aprovizacijo Zagreba je dne 30. julija določil naslednje cene: Cena krušne moke se zniža od 54 na 50 vin., cena mleka od 40 na 32 vin. in cena krompirja od 24 na 20 vin. Belemu pecivu (žemljam), ki mora tehtati po 4 dekagrama, se določi cena 6 vin. za kos.

Novo krone. Ker silno primanjkuje drobiža, bodo pričeli 15. avgusta izdajati nove enokronske novce z letnico 1914—15. Dosedanje krone bodo veljale le še do 15. novembra; od takrat dalje se bo plačevalo le srebro.

100 vagonov pšenične moke za Trst. Dvorni svetnik dr. Mattheusche je sporočil brzojavno z Dunaja namestništvu, da tekom 8 dni dobi tozadevna aprovizacijska komisija 100 vagonov pšenične moke.

Tržaški »Lavoratore« priporoča državnemu pravdnistvu tvrdke, ki prodajajo svoje blago dražje nego so določene cene. Tako ovaja mesarja Antona Staniča v ulici Sv. Justa, da je prodajal meso v zadnjih delih brez kosti po 6 kron kilogram, dočim je mesarska zadruga določila ceno 4 K 88 vin. za zadnje dele s priklado. Istotako je prodajal meso Evgen Periatto v ulici Barriera vecchia in ko so ga prijeli, je rekel, da njemu nič mar to, kar določi zadruga.

General Auffenberg, ki je bil obdolžen, da je pripovedoval vojaške tajnosti, je bil pri obravnavi oproščen krivde.

Novo naredbe za omejitve alkohola je izdala deželna vlada kranjska dne 7. avgusta na povelje najvišjega poveljnika jugozahodne fronte.

Iz javne seje občinskega odbora mestne občine Idrija. V ponedeljek dne 2. avgusta 1915 se je vršila javna seja mestne občine idrijske. Prisotnih 23 občinskih svetnikov in odbornikov. Zapisnikar mestni oficijal g. Srečko Kogej. Župan sodrug Ivan Straus otvori ob 6. zvečer sejo, konstatira sklepčnost ter imenuje za overovatelja zapisnika gg. Drag. Lapajneto in Jak. Kristana. Ad 1. prečita zapisnikar zapisnik javne seje občinskega odbora z dne 21. junija 1915, ki se vzame na znanje. Ad 2. Poroča župan, da prosijo za vsprejem v občinsko zvezo sledeče osebe: Kacin Ivan z ženo in 6 otroci, Lapajne Ignacij z ženo in 1 otrokom, Močnik Lovrencij z ženo in 1 otrokom. Skupaj tedaj tri stranke s 14 osebami. Ker so prosilci zadostili zakonitim predpisom, predlaga, da se jih sprejme. (Sprejeto soglasno). Ad 3. Poročilo županstva. Župan prečita razsodbo upravnega sodišča z dne 20. maja 1915, št. 2054 glede pritožbe mestne občine proti odločbi deželnega odbora kranjskega z dne 7. aprila 1914, št. 3223, v kateri je upravno sodišče razsodilo v prilog občine, b) poroča župan, da je nakupovala vojaščina razna živila pri tukajšnjih trgovcih, vsled tega je nastalo v mestu in okolici še večje pomanjkanje živil. Obrnil se je bil na c. kr. deželno vlado v Ljubljano s prošnjo, naj ista posreduje, da bo vojaščina dobivala živila iz vojaških skladišč, ne pa pri trgovcih. Deželna vlada se je nato obrnila na 5. armadno etapno poveljstvo in kakor kaže je imela intervencija uspeh, ker ne hodi vojaščina več v taki meri po živila k trgovcem, c) o aprovizaciji mesta poroča župan, da je županstvo kakor tudi aprovizacijska komisija storila vse, da bi se pomanjkanju živil odpomoglo. Posredovalo se je pri okrajnem glavarstvu in deželni vladi ter pri rudniškem ravnateljstvu in ministrstvu, toda kljub temu se še ni posrečilo dobiti potrebno množino živil. Dobilo je županstvo v tekočem letu 31/2 vagona krompirja, po en vagon pšenične in ječmenove moke ter 3 vagone koruze. Na zadnje osebno intervencijo župana pri deželni vladi je ista obljubila v najkrajšem času tudi en vagon pšenice. En vagon činkvantine in nekaj slanina pa je naročeno z Dunaja. Kdaj pride to blago v Idrijo, ne more povedati. Po kratki debati se poročilo županstva vzame na znaje. Ad 4. Slučajnosti, poroča odbornik Drag. Lapajne, da je prišel od c. kr. deželnega šolskega sveta dopis, v katerem se naroča županstvu, naj občinski odbor sklepa, če bi ne kazalo tukajšnje realke preustrojiti tako, da bi se uvedel na realki prosti tečaj iz latinščine ali pa, da se preustroji realka v realno gimnazijo samo na spodnji stopnji. Koncem obširnega poročila stavi poročevalec glede preosnove realke naslednji predlog: Zastop mestne občine idrijske skleni, da se izvrši sklep občinskega odbora z dne 2. srpana 1913, s katerim naj se cela

realka spremeni v slovensko realno gimnazijo, ali pa po predlogu ravnateljstva c. kr. državne realke spremeni v osemrazredno srednjo šolo z obligatnim poukom latinščine in propedeutike, z dosedanjim učnim jezikom v vseh predmetih, ali pa, da se uvede latinščina kot neobvezen predmet. Nikakor pa ni za to, da se preuredi realka samo v spodnji stopnji v realno gimnazijo. (Sprejeto soglasno). b) Župan poroča, da prihajajo pritožbe o pomanjkanju pitne vode iz vseh krajev mesta. Kakor pa se je z merjenjem vode doznalo, mora vode zadostovati za vse ljudi v mestu, kajti samo izvir »Lačne vode« daje vsako sekundo 3 litre, kar znaša okroglo 260.000 litrov vode na dan. Ako dobiva v tem delu mesta 2000 oseb vode, pride na vsako osebo 120 litrov vode na dan. Poleg tega nabira vodohram velike množine vode, po njegovem mnenju torej ne more manjkati vode. Napake, zakaj vode primanjkuje, je torej iskati le v tem, da nekateri ljudje brezvestno in potratno izrabljajo vodo na škodo drugim. Zato predlaga, naj se nastavi vodovodnega nadzornika, ki bo nadzoroval uporabo vode ter popravila vodovodov, skratka, da bo pod prisego odgovoren za red. To mesto naj se razpiše ter o sprejemu sklepa o priliki občinski odbor. Odbornika gg. Drag. Lapajne in Alojzij Pegan se s predlogom strinjata, vendar pa sta mnenja, da se naj za prvo odpomoč preiščejo vodohrani ter naroči mestnemu stražniku, da bo uporabo vode nadzoroval ter naj se one, ki vodo zlorabljajo strogo kaznuje ali pa se naj jim pipe takoj odvzamejo. (Sprejeto soglasno). c) Župan prečita okrožnico deželnega odbora z dne 10. julija t. l., št. 9012, ter predlaga, da občinski odbor dovoli deželni komisiji v korist oslepelih vojakov invalidov 200 K podpore. (Sprejeto soglasno). Dalje se dovoli županstvu naknadno kredit za betonske cevi, ki so se kupile vsled vojnih razmer po znižani ceni v znesku 1367 K 10 vin. ter za napravo stopnic v Rožni ulici v znesku 533 kron 66 vin. Opravilni red za vse občine, ki ga je deželni odbor sestavil za poslovanje županstev ter poslal županstvu 20. junija 1914 pod št. 21.295/11, se za idrijsko občino odkloni kot nepotreben. — Posestnici elektrarne gospej Kogovšek se po županstvu znižana pavšalna cena za 270 K za žarnice, ki ne smejo goreti, prizna. Istotako se odobri znesek po 316 K za gasilne cevi. Za varstvo cevi pri hidrantih se bode na predlog J. Modrijana napravilo prihodnje leto shranjevalne omare. Nato se je vršila še tajna seja.

Aprovizacijska zadeva pred okrajnim sodiščem. Občinski odbor idrijski je bil dne 23. oktobra lanskega leta na županov predlog sklenil nabaviti za aprovizacijo mesta Idrije 2 vagona pšenice za slučaj pomanjkanja moke, ter je votiral v ta namen 8500 K. Proti temu sklepu pa sta se bila pritožila na deželni odbor katehet Oswald in občinski odbornik Ivan Kavčič. Ker je bil deželni odbor pritožbo šele koncem decembra in še takrat povsem nepovoljno rešil, je bila nabava nameravane pšenice zamujena. Vsled tega je prišlo pri predzadnji občinski seji med odborniki do prerekanja. Med tem je odbornik sodrug Anton Terpin očital nekaterim odbornikom S. L. S., da so bili proti aprovizaciji, ker so proti nabavi pšenice vložili rekurz. Župan je bil pozvan, da zadevo pojasni, kar je tudi storil. Odbornik Vidic je na pojasnilo župana izjavil, da je uradno dokazano preprečitev dobave pšenice protokolitirati. Zato je klub občinskih odbornikov S. L. S. vložil proti županu sodr. Strausu ter proti odbornikom Terpinu in Vidicu na okrajno sodišče tožbo, češ, da so razžalili klub, ker se klub S. L. S. kot tak ni

pritožil pač le odbornik Kavčič in Oswald. Na dan obravnave, ki je bila dne 6. avgusta, so bili vsi trije obdolženci oproščeni, ker se je očitane izkazalo kot resnično in ker tako očitane po zakonu tudi ni kaznjivo. Ali se bodo tožitelji pritožili na višjo inštanco, ker so obsojeni plačati tožbene stroške, nam ni znano.

Cene živlom se tudi v Idriji hitro dvigajo. Uvesti bi bilo treba tudi pri nas maksimalne cene, pravijo ljudje. Radi bi jim to potrdili, če bi nas izkušnja iz minulega leta ne učila. Ali po pravici bodi povedano, da se moramo maksimalnih cen za deželne pridelke v Idriji bati. Tako so bile na primer minulo leto maksimalne cene za celo Kranjsko, povod, da v Idriji ni prišlo toliko blaga kot bi ga bilo prišlo sicer. Vsak kmet ali prekupovalec se je izgovarjal, da po tej ceni lahko proda blago doma, ne da bi ga še vozil v mesto. Letos bo isto ali pa še slabše. Zato je želeli, da bi vlada za Idrijo napravila izjemne maksimalne cene in čim prej, sicer bo pomanjkanje le vedno večje.

Svetovni pregled.

Bojkot nemškega, avstrijskega in ogrskega blaga v Genovi. Več industrijalcev v Genovi se je združilo v sindikat z namenom, da se bo v bodoče bojkotiralo nemško, avstrijsko in ogrsko blago.

Italijani so izgubili doslej enajst plovilnih enot. Znano je, da je bilo uničeno: Dne 24. junija torpedni lovec »Turbine«, dne 1. junija morski zrakoplov »Città di Ferrara«, dne 12. junija podmorski čoln »Medusa«, dne 26. junija torpedovka »V. p. n.«, dne 5. julija torpedovka »XVII.«, dne 7. julija križarka »Amalfi«, dne 28. julija križarka »Giuseppe Garibaldi«, dne 29. julija podmorski čoln »Nautilus«, dne 5. avgusta podmorski čoln »Nereide«, dne 5. avgusta zrakoplov »Città di Jesi«, in neznanega dne torpedovka »VI. p. n.«. Za vojno, ki jo ima Italija šele nekaj nad dva meseca, so to že precej znatne izgube.

Grška zbornica je sklicana za 1. september, novejša poročila pa pravijo, da že za 16. avgusta. Pri zadnjih volitvah v grško zbornico je dobil večino prejšnji ministrski predsednik Venizelos, ki je bil pristaš trozveze. Nikakor torej ni gotovo, če bo zbornica res zborovala ali ne, ker je sedanji predsednik Gunaris Venizelosov nasprotnik. Ako ne doseže sporazuma med strankami, se bodo vršile nove volitve.

Razpoloženje v Rumuniji. Pred par dnevi je laško časopisje pisalo, da nam Rumunija napove vojno, turško-bolgarska pogajanja da so pretrgana, ententa da pridobiva Gunarisa za novo grško politiko, sedaj pa poroča izvrstno informirana »Kölnische Zeitung«: Z ozirom na vesti italijanskega časopisja, da je pričakovati od Rumunije vojne napovedi Avstriji, izve »Kölnische Zeitung« od rumunske strani in sicer od take, ki mora biti o namenih rumunske vlade dobro poučena, da vse te govornice spadajo v vrsto vedno se porajajočih goljufivih vesti, s katerimi poizkušajo poživeti javno mnenje Francoske in Italije. Pri sedanjem svetovnem položaju je nastop Rumunije na strani entente še bolj izključen nego kdaj prej. — »Journal de Geneve« poroča iz Rumunije: Napačno je misliti, da rumunsko javno mnenje gori za entento. Kmet je čisto ravnodušen, inteligenca pa je ali fatalistično brezbrizna ali polna ošabnega zaupanja. Dobe se stranke, ki si želijo boja proti Rusiji, če ta zmaga ali je sama premagana. Drugi pravijo, da Rumunija lahko čaka, uničenje Avstrije ni potrebno. Filipescu oznanja boj proti Ogrski, Jonescu boj za civilizacijo, Bratianu pa se izogiba vsemu, kar bi mo-

glo narušiti dosedanje obveznosti. Predvsem pa zahteva Rumunija zelo solidnih garancij. Ententa mora vse te tri struje spraviti pod en klobuk. — »Telegraphen Union« poroča o številnih podkupovanjih z angleškim denarjem in pravi: Ne more se tajiti, da ta že mesece trajajoča obrekovalna vojska začena prinašati zaželjeni sad. Precej znaten del rumunskega prebivalstva je tako navdušen za vojno, da je izgubil ves smisel za prave rumunske interese. V Bukareštu so se dogodili razni prizori, ovacije in demonstracije, ki neljubo spominjajo na dogodke v Rimu in Milanu v začetku tega leta. Vlada molči, pač pa padejo v oči posebno v zadnjih dneh pogoste konference z angleškim in ruskim poslanikom. Vojno ministrstvo je izdalo celo vrsto novih odredb, posebno glede moštva na dopustu. Priznati pa je treba, da skoro vsi vojaški kritiki z ozirom na ruske poraze svarijo vlado, naj se ne spušča v pustolovsko politiko.

Ojster Miljukovov govor v ruski dumi. »Rječ« poroča o zadnjem govoru voditelja kadetov Miljukova, da je njegovemu govoru cela levica zelo ploskala. Uradno poročilo o seji njegovega govora niti omenilo ni. Izvajal je: Vlada je povsod zavirala nalogo dume, da se uvede v celi deželi smoteno politično življenje. Popolno nezaupanje nasproti ljudstvu tvori še vedno vodilno misel našega političnega življenja. Pod pretvezo vojskine sile so uvedli najnesmiselnije preganjanje tujcev, osobito Judov. Videli smo najneumnejše, najnaivnejše odredbe, da se uvede naša narodnost v novoosvojeni deželi Galiciji. Odposlali so tja kot uradnike izvršek uradnikov z dežele, ki so takoj ubili vzore malih narodov. Danes šele je po meglenih ulicah generalisima padla beseda o samoupravi Poljske. O sodni razpravi proti socialističnim poslancem je Miljukov izjavil, da znači rusko zavijanje pravice za vse čase in je zahteval, naj jih takoj vrnejo dumi in naj takoj pomiloste politične zločince. Ves narod govori o izdajalstvu, kar vlada naravnost goji, ker kaže na jude in na neruske rodbine, vsled česar so bili moskovskemu podobni pogromi. Tudi podkupovanje bujno cvete. Z odstopom vojnega ministra se ni nič doseglo, ker je duma naravnost varal. Zahteva naj se sodnijsko preišče kot državni zločin.

Dve najdeni rimski mesti. Iz Bukarešta poročajo, da so pri izkopavanju v Dobrudži zadeli na stari rimski mesti Dalmatis in Candidiana; to je blizu občine Hadikej pri Dunavu. Izkopavanje vodi rumunska akademija znanosti.

Varšava. Ponosno Varšavo so zasedle minuli teden nemške čete; Rusi so jo izpraznili, ker so se bali obkolitve. Padeč Varšave, glavnega dobro utrjenega mesta poljskega življa in tretjega največjega mesta v Rusiji je velikega političnega pomena. Sedaj so vsa večja poljska mesta v rokah zavezniških čet: Lodz s 400.000 prebivalci, Ivangorod 100.000, Sosnovice 81.000, Čenstohov 70.000, Lublin 66.000, Kališ 47.000, Bendin 46.000, Radom 40.000, Petrikov 38.000 in Varšava z 872.000 prebivalci. Zgodovina Varšave je jako burna. Varšava se omenja prvič leta 1224. kot glavno mesto Mozovskih vojvod. Ostala je sedež vojvod do leta 1526., in 1550. so jo dvignili Jagelonci kot glavno in prestolno mesto kraljevine Poljske. Leta 1573. so Jagelonci izumrli in je Poljska postala volilna kraljevina, so premestili voljeni državni zbor v Volo pri Varšavi. Svoje kralje so pa kronali Poljaki še vedno v Krakovu. Nemci so bili štirikrat pred Varšavo s svojimi četami. Prvič so prišli Prusi pred Varšavo konec julija 1656. obenem s Švedi. Odkar so namreč Vazovci prišli

na poljski prestol, so si bili Poljaki in Švedi hudi nasprotniki in veliki »volilni knez« se je hotel otresti poljske nadvlade v Izhodni Prusiji. Po tridnevni bitki se je Varšava vdala in v Libavskem-Velavskem miru sta dosegla mejni grof Brunšviški in vojvoda Pruski njiju namen. Poleti leta 1794. so prišli zopet brandenburški Prusi pred Varšavo, to je bilo v letu med drugo in tretjo delitvijo Poljske. Oblegali so Varšavo dva meseca brezuspešno, a potem se je vdala Rusom, vendar pa je bila priklopljena Prusiji. Prusi so gospodovali v njej dvanajst let, a leta 1806. so jo zasedli Francozi. V vojni leta 1809. so ji gospodovali tudi Avstrijci 40 dni, ki se je priklopila po Napoleonovi odredbi Saksonskemu kraljestvu kot Velika vojvodina Varšavska in so jo Avstrijci osvojili, kar je bilo takrat zlasti zaraditega mogoče, ker je avstrijska Poljska sezala med reče tja do izliva reke Bug in Vislo. Ta severni del poljske Galicije je Avstrija izgubila v Šenbrunskem miru. Dne 8. februarja 1813 so Rusi zopet zasedli Varšavo in v poljski vstaji jo je zopet zavzel 8. septembra 1831 Paskevič. Tretjič so prišli pred Varšavo Nemci lani meseca oktobra, letos pa četrtič in so jo zasedli. Varšava je izhodišče izbornega železniškega omrežja, ki vodi v notranjost Rusije. Plovna je pa tudi Visla, ki teče skozi mesto in je 500 do 700 metrov široka ter dva do pet metrov globoka. Varšava je glavna trdnjava trdnjavskega četverokotnika na Poljskem, ki je imel namen zapirati pot v notranjo Rusijo in ščititi železniško mrežo. Sedaj bo Varšava čakala bodočih dogodkov in bo nje usodo določil sklenjeni mir, kadar pride.

Wilson sili ogrske delavce k izdelovanju orožja. Pozvali so milico, da vkloni oborožene ogrske delavce v aluminijaki tovarni v Masseni. Tovarniški uradniki pripisujejo gibanje »tujim vplivom«. En štrajkujoči delavec je ubit, več jih je ranjenih.

Zakaj je padlo mesto Varšava. Listi opozarjajo na važnost padca mesta Varšave osobito kot središče trgovine, obrti in industrije, kot najvažnejše križišče zahodnoruskih železnic in kot prehod čez široko reko Vislo. Major Morath izvaja v »Berliner Tagblattu«: Kaj je prisililo Rusijo, da je zapustila svojo trdnjavo ob Visli? Ne pomanjkanje streliva, ne pomanjkanje vojakov, marveč razbita strategija velikega kneza in drugih vojskovodij in vsled mnogih porazov razdrapani pokorščina ruske armade, vsled katere se tudi razlagajo dosedanje izgube strašnega bojnega materijala.

Podrobnosti o boju za Ivangorod. Vojni poročevalci poročajo 4. t. m.: O bojih čet podmaršala Kövesza so se doznale sledeče podrobnosti: V nedeljo, dne 1. avgusta ob pol 6. uri zjutraj so pričeli iz več kakor 60 topov, med njimi tudi najtežji, obstreljevati postojanko, ki so jo zgradili Rusi umetno v osmih nadstropjih. Utrdbe so bile betonirane. Naši topovi so grmeli do 9. ure. Granate so rusko postojanko popolnoma razrušile, a sovražnik se ni umaknil niti za ped zemlje. Ob 9. uri se je pričel naskok z bajonetom. Pešpolk št. 50, v katerem služijo večinoma Rumunci, je prodiral z nevzdržljivo silo proti sovražnikovim jarkom. Napadalci so vdrlji skozi vrzeli, ki jih je artiljerija uvertala v žične ograje in je po dvehurnem pobliznem boju zasedel postojanko. Na stotine ruskih mrličev je ležalo v jarkih. Naše izgube so primeroma jako nizke. Zgledna hrabrost Rumunciev je končno razblinila bajke trospozumnega časopisja o naših rumunskih vojakihi.

Angleži grajajo Ruse, ker niso držali Varšave. »Morningpost« izvaja: Narodu

moramo povedati, da je položaj resen. Kar more še reči obrtno olupšavanje, to stoji, da bi Rusija ne bila popustila Varšave, če bi jo ne bila v to prisilila grenka sila. Največje okoljevalno gibanje nemških armad še ni končano, gibanje je skrajno nevarno in strašno. Vsa previdnost in spretnost velikega kneza in vsa sijajna vztrajnost ruske pehote bo potrebna, da uidejo mreži, ki so jo nastavili veliki strategji, ki vodijo nemško armado. Stvar sporazumnih velesil stoji zdaj na ostrini noža. Položaj je zdaj tak, da se mora storiťi najsrajnejše, česar je narod sposoben.

Dvajsetletnica smrti Friderik Engelsa. Dne 5. avgusta 1895, ob 11. uri ponoči je umrl Friderik Engels. Engels je bil izboren gojitelj znanstvenega socializma in agitator. Živel je v tesnem prijateljstvu s Karlom Marksom in je po njegovi smrti takorekoč nadaljeval njegovo delo. Tudi na Dunaju je imel shod v Dreherjevi dvorani.

Naročajte list „Delavec“.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4, pritličje
Dr. B. Ipavic	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzi	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg št. 20.

Nobena kapljica ne koristi tako želodcu, kot pristni želodčni likér

FLORIAN

Blizu in daleč Vse ga pozná, Kdor ga imá, Ima zdravje domá!

Zahtevajte pristni „FLORIAN“.

Zavračajte ponaredbe!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.